

16. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O POVIJESTI KARTOGRAFIJE

Beč, 11–16. 9. 1995.

U Beču je od 11. do 16. rujna 1995. održana 16. međunarodna konferencija o povijesti kartografije (*16th International Conference on the History of Cartography*). Austrijski organizacijski odbor uspješno su predvodili: *Franz Wawrik* iz Zbirke karata i Muzeja globusa Austrijske nacionalne knjižnice, *Ingrid Kretschmer* iz Odjela za geografiju Sveučilišta u Beču te *Johannes Dörflinger* iz Odjela za povijest Bečkog sveučilišta. Pokrovitelji konferencije bili su gospođa *Elisabeth Gehrer*, ministrica za obrazovanje i kulturu te dr. *Michael Häupl*, gradonačelnik Beča. Mnoge institucije pomogle su organizacijski i financijski održavanje konferencije. Posebno treba istaknuti Bank für Arbeit und Wirtschaft (BAWAG) u čijim su se prostorima izlagali referati.

Dan prije početka konferencije, u nedjelju 10. rujna 1995. održan je sastanak Međunarodnog društva kuratora starih karata (*International Society of the Curators of Early Maps – ISCEM*) te sjednica *Podučavanje povijesti kartografije* dvaju povjerenstava Međunarodnoga kartografskog društva – Povjerenstva za povijest kartografije i Povjerenstva za izobrazbu i usavršavanje. Na tim sjednicama na žalost nismo mogli sudjelovati jer smo iz objektivnih razloga u Beč stigli u kasnim večernjim satima.

Otvaranje 16. međunarodne konferencije o povijesti kartografije bilo je u ponedjeljak 11. rujna 1995. u dvorani za svečanosti (*Prunksaal*) Austrijske nacionalne knjižnice (*Österreichische Nationalbibliothek*). To je prekrasna barokna dvorana u kojoj se nalazi oko 200 000 knjiga tiskanih od 1501. godine. Od toga je broja 15 000 primjeraka, koji čine osobnu knjižnicu princa Eugena Savojskog, smješteno na policama u središnjem dijelu dvorane. Tu je i cijeli niz drugih bibliofilskih zbirki, a Austrijska nacionalna knjižnica posjeduje ukupno oko 6.5 milijuna primjeraka i zasigurno je jedna od najznačajnijih knjižnica na svijetu. Pozdravne su govore održali generalni direktor Austrijske nacionalne knjižnice *Hans Marte*, zatim *Franz Wawrik* u ime Organizacijskog odbora i *Tony Campbell*, predsjednik međunarodnog društva *Imago Mundi*.

Teme konferencije bile su:

Srednja, istočna i jugoistočna Europa. Topografske i tematske karte

Bliski i Srednji istok. Topografske i tematske karte

Prikazi reljefa

Tehnike reprodukcije

Karte neba

Različito.

Od mnogobrojnih referata izloženih tijekom konferencije možemo istaknuti prvi po redu, koji je održala *Ingrid Kretschmer* pod naslovom *Povijest kartografije: sadašnjost i budućnost*. Na kraju svog izlaganja ona je rekla: »Jedan od najatraktivnijih načina da se javnost, političari pa čak i državnici uvjere u dokumentarnu vrijednost kartografskog naslijeđa je organiziranje kartografskih izložbi prigodom političkih, gospodarskih ili kulturnih godišnjica. Izložimo kartografske prikaze što ćešće je moguće! To bi mogao biti uspješan putokaz budućim povjesničarima kartografije da nađu put ne samo prema ekspertima, nego također i prema publici. *Bolje je uvjeriti impresivnim kartografskim dokumentima nego uvjeravati riječima*. To je moto koji bih željela staviti na početak pronalazanja puta u sljedeće stoljeće povijesti kartografije.«

Na konferenciji je bilo oko 270 sudionika iz 35 zemalja. Nikada do sada konferencijama o povijesti kartografije nisu prisustvovali delegati iz tako velikog broja zemalja.

Hrvatsku su na konferenciji predstavljali mr. sc. Miljenko Lapaine i mr. sc. Miroslava Lapaine koji su u obliku postera prikazali rad:

Lapaine, Milj., Lapaine, Mir., Frančula, N.: Croatian Cartographers.

Osim postera, izložena je i knjiga *Ž. Markovića Descriptio Croatiae* te katalogi izložbi Blago Hrvatske iz arhiva Istre i Dalmacije i Zagreb na geodetsko-katastarskim zemljovidima i u zemljišnim knjigama. Treba istaknuti neočekivano veliko zanimanje, kako za prikazani

poster i publikacije, tako i za hrvatsku kartografiju općenito. Mnogo osoba od Australije do Amerike izrazilo je konkretne želje za suradnju.

U četvrtak 14. rujna 1995. održan je okrugli stol na temu *Teorijski aspekti povijesti kartografije: razmatranje koncepata, pristupa i novih smjerova*. Nakon toga je održana prezentacija pod naslovom *Digitalni Behaimov globus – vizualizacija u realnom vremenu i rotacija*. Behaimov globus napravljen je 1492. godine i smatra se najstarijim prikazom Zemljine sfere koji je do danas očuvan. Čuva se u Njemačkom nacionalnom muzeju u Nürnbergu i radi sigurnosnih uvjeta nije pristupačan javnosti. Pomoću suvremenih računalnih tehnika Lionel Dorffner iz Instituta za fotogrametriju i daljinska istraživanja Sveučilišta u Beču kreirao je digitalni model toga globusa.

Za vrijeme konferencije u Beču se moglo pogledati sedam kartografskih izložbi, od kojih je samo jedna stalna. U Arhivu Sveučilišta u Beču prikazana je izložba *Kartografski rariteti Woldanove zbirke*. U lijepoj baroknoj dvorani bivše jezuitske blagovaonice moglo se vidjeti 48 izvanrednih karata i atlasa iz zbirke Ericha Woldana (sada Austrijske akademije znanosti) – rijetke, vrlo rijetke i čak jedinstvene primjerke.

Prigodom 16. međunarodne konferencije o povijesti kartografije u refektoriju i oratoriju Austrijske nacionalne knjižnice otvorena je izložba pod naslovom *Kartografsko blago Austrijske nacionalne knjižnice* gdje je prikazano 50 najvrednijih kartografskih djela, od kojih mnoga nisu nikada bila javno prikazana iz sigurnosnih razloga. Među njima su svjetski poznata Tabula Peutingeriana iz 12/13. stoljeća, Al-Istahrijevi Islam-Atlas iz 10. stoljeća, Atlas partulana Petrusa Vescontea (1318) itd. Uz tu izložbu objavljen je prekrasan katalog pod naslovom *Kartografsko blago, 50 najljepših karata i globusa Austrijske nacionalne knjižnice*.

U Povijesnom muzeju grada Beča otvorena je izložba *Das ist die Stat Wien*, šetnja kroz pola tisućljeća bečke gradske kartografije. Ta je izložba bila uključena u stalni postav Bečkog povijesnog muzeja i prikazivala je planove grada Beča od Albertinova plana (1421/22) do danas.

Donja Austrija na starim kartama naziv je izložbe održane u Niederösterreichische Landesbibliothek. Izložba je prikazala pedesetak tiskanih i rukopisnih karata. Posebno treba spomenuti karte Wolfganga Laziusa (16. st.), karte Georga Matthäusa s odgovarajućim bakarnim pločama (kraj 17. st.) i veliku rukopisnu kartu N. Kellermanna (315 × 260 cm) 1801–04.

U impresivnoj klasicističkoj dvorani knjižnice Benediktinskog samostana (*Schottenstift*) osnovanog 1155. odvijala se izložba pod nazivom *Karte, atlas i globusi najstarijeg samostana u Beču*. Izloženo je bilo oko stotinu kartografskih prikaza iz Njemačke, Nizozemske, Francuske, Italije, Austrije, Velike Britanije i Turske.

U Državnom uredu za mjere i geodeziju (*Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen*) otvorena je izložba *Prikaz reljefa – od jednostavne metode vertikalnih profila do digitalnog modela reljefa*. Na izložbi su prikazane metode prikaza reljefa kojima su se koristili austrijski kartografi od 16. stoljeća do danas.

Vrlo je zanimljiva stalna izložba globusa koja je otvorena svakog dana, ali samo jedan sat. Ta je izložba druga po veličini na svijetu. Veći broj globusa nalazi se samo u National Maritime Museum, Greenwich. U *Globenmuseumu* u Austrijskoj nacionalnoj knjižnici izloženi su prekrasni primjerci među kojima možemo istaknuti npr. Behaimov globus iz 1492. na kojem još nema Amerike, zatim Mercatorov globus i posebno nekoliko globusa Vincenza Corenellija (1650–1718) koji imaju promjer 110 cm.

Od društvenih aktivnosti treba spomenuti primanje i domjenak kod generalnog direktora Austrijske nacionalne knjižnice i predsjednika Društva prijatelja Austrijske nacionalne knjižnice (*Österreichische Nationalbibliothek, Oratorium*), zatim primanje kod bečkog gradonačelnika u gradskoj vijećnici (*Rathaus, Wappensaal*), promociju knjige *Atlantes Austriaci (Theatermuseum, Eroica-Saal)* te svečanu večeru (*Palais Pallavicini*).

U petak 15. rujna 1995. bili smo na svečanom koncertu (*Österreichische Nationalbibliothek, Prunksaal*) na kojemu je *Ensemble Wien* (dvije violine, viola i kontrabas) izveo djela Beethovena, Mozarta, Schuberta, Lannera te Josefa i Johanna Strauša.

Sljedeća, 17. međunarodna konferencija o povijesti kartografije održat će se od 6. do 10. srpnja 1997. u Lisabonu.

Zahvaljujemo Državnoj geodetskoj upravi i Ministarstvu znanosti i tehnologije na financiranju putovanja.

Miljenko Lapaine, Miroslava Lapaine

9. MEĐUNARODNI SIMPOZIJ ZNANOST O RAČUNALIMA U ZAŠTITI OKOLIŠA

Berlin, 27–29. rujna 1995.

U Berlinu je od 27. do 29. rujna 1995. održan 9. međunarodni simpozij o znanosti o računalima u zaštiti okoliša (*9th International Symposium on the Computer Science for Environment Protection, CSEP 95*) pod naslovom Prostor i vrijeme u informacijskim sustavima okoliša (*Space and Time in Environmental Systems*). Glavni organizatori bili su: Gesellschaft für Informatik e.V., GI-Fachausschuß 4.6 »Informatik im Umweltschutz« i Fortbildungszentrum Gesundheits- und Umweltschutz Berlin e.V. (FGU Berlin). Predsjednik konferencije bio je gosp. Horst Kremers, a mjesto održavanja glavna zgrada Tehničkog sveučilišta Berlin. U toj se zgradi nalazi i Institut für Geodäsie und Photogrammetrie gdje sada radi naš kolega dr. sc. Svetozar Petrović.

Dan prije početka konferencije, u utorak 26. rujna 1995. održani su: *International Workshop on Computer Supported Education for Environment Protection* i *Workshop on Environmental Information Systems for Production and Recycling, Ecobalances, Eco-Auditing etc.*

Nakon svečanog otvaranja 9. međunarodnog simpozija o znanosti o računalima u zaštiti okoliša slijedilo je glavno plenarno predavanje pod naslovom Znanost o Zemlji, informacije o prostoru i vremenu pri prosuđivanju, planiranju i upravljanju okolišem (*Earth Science, Space and Time Information for Environmental Assessment, Planning and Management*) koje je održao prof. dr. Antonio Cendrero iz Španjolske.

Dalji rad simpozija odvijao se paralelno u tri predavaonice. Svi referati objavljeni su u knjizi *Raum und Zeit in Umweltinformationssystemen, Space and Time in Environmental Systems* koju su uredili H. Kremers i W. Pillmann. Knjiga se sastoji od dva dijela, obuhvaća ukupno 880 stranica, a tiskana je u izdanju Metropolis-Verlaga iz Marburga. To je ujedno 7. svezak u seriji *Umwelt-Informatik aktuell* koju izdaje GI-Fachausschuß 4.6 »Informatik im Umweltschutz«.

Radovi su podijeljeni na sljedeće sekcije:

- Prostor i vrijeme u informacijskim sustavima okoliša (*Space and Time in Environmental Systems*)
- Analiza utjecaja okoliša (*Environment Impact Analysis*)
- Zemljišne informacije (*Soil- and Agroinformation*)
- Atmosfera (*Atmosphere*)
- Simulacija i modeliranje (*Simulation and Modelling*)
- Metainformacije (*Metainformation*)
- Obrazovanje o okolišu podržano računalima (*Computer-Based Environmental Education*)
- Komunalni informacijski sustavi okoliša (*Municipal Environmental Information Systems*)
- Auto-ceste i mreže podataka (*Data Highway and Networks*)
- Vizualizacija (*Visualization*)
- Neuralne mreže (*Neural Networks*)
- Višeznačna logika (*Fuzzy-Logic*)
- Postupci izrade (*Production Processes*)
- Okoliš, zdravlje i informacije (*Environment, Health and Information*)
- Poster (Posters).

Jedini sudionik iz Hrvatske na simpoziju bio je autor ovog izvješća koji je u obliku postera izložio rad:

Lapaine, M., Sudeta, N., Frančula, N., Vdović, R.:
Gilbert Projection and Gilbert Globe.